

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

Кошуцька Орина Олександрівна, Тучак Олександра Іванівна ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	191
Кривінок Вікторія, Сергієнко Юлія РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ТА РОЗПОДІЛ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	195
Кривуля Єлизавета Олександрівна, ПРОБЛЕМИ МЕДІАЦІЇ В СІМЕЙНИХ СПОРАХ	199
Ліщук Софія Олександрівна, ЗАХИСТ ГІДНОСТІ, ЧЕСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ОСІБ	203
Маркасова Лілія Вячеславівна, РИМСЬКЕ ПРАВО СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ	207
Матвєєва Олена Андріївна, ПРАВО НА НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ.....	212
Мельник Тетяна Романівна, ПРАВА ПРИВАТНИХ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА КОМПЕНСАЦІЮ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ.....	216
Мерчанський Іван Русланович, ОСОБЛИВОСТІ УСИНОВЛЕННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ ..	218
Нестерук Катерина Олегівна, НЕДОТОРКАНИСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ЦИФРОВУ ДОБУ (ПРАКТИКА ЄСПЛ)	221
Новак Юлія Іванівна, ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	224
Паньковець Євгеній Степанович, ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВА НА СПІЛКУВАННЯ З ОДНИМ ІЗ БАТЬКІВ, ЯКИЙ ПРОЖИВАЄ ОКРЕМО, В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	228
Полегенька Вікторія Сергіївна, Ковбасюк Владислав Олександрович, ПИТАННЯ АЛІМЕНТНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНИХ УМОВАХ	232
Рабоча Олександра Юрійвна, Постояк Катерина Миколаївна МІЖНАРОДНЕ УСИНОВЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГОЛЮВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ.	235
Рошиян Аліна Юрійвна, Давиденко Ангеліна Максимівна, ВИРІШЕННЯ БАТЬКАМИ ПИТАНЬ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ	238
Сковородецька Тетяна Віталіївна, ПРАВОВІДАНІСТЬ ТА ДІЄЗДАНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА РИМСЬКИМ ПРИВАТНИМ ПРАВОМ	244

Робоча Олександра Юрійвна, Постоюк Катерина Миколаївна
Студентки 3 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., асистент Шамота О. В.

МІЖНАРОДНЕ УСИНОВЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГОЛЮВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ

У сучасних умовах, коли значна кількість українських дітей залишилися без батьківського піклування через війну та соціально-економічні виклики, міжнародне усиновлення стає все більш актуальним. Воно є важливим інструментом для надання дітям стабільного, захищеного та люблячого середовища. Проте такий процес потребує особливої уваги з боку держави та міжнародної спільноти для уникнення ризиків, пов'язаних з торгівлею дітьми, зловживаннями та недотриманням їхніх прав.

Міжнародне усиновлення є багатоетапним процесом, який об'єднує законодавства різних країн та потребує відповідного регулювання для захисту прав та інтересів дітей. Конвенція ООН про права дитини (1989 р.) та Гаазька конвенція про захист дітей та співробітництво у галузі міжнародного усиновлення (1993 р.) є основними міжнародними нормативними актами, які створюють правову основу для міжнародного усиновлення. Їхньою головною метою є встановлення стандартів, що запобігають порушенню прав дітей та забезпечують пріоритет найкращих інтересів дитини в процесі усиновлення.

Конвенція ООН про права дитини містить положення, які зобов'язують держави-учасниці гарантувати дітям безпечне та підтримуюче середовище, а також забезпечувати їхню захищеність від будь-яких форм експлуатації чи жорстокого поводження. Вона визначає право кожної дитини на безпечне середовище, а також на захист від торгівлі дітьми, яка, на жаль, залишається загрозою при міжнародному усиновленні. У контексті міжнародного усиновлення принцип найкращих інтересів дитини відіграє ключову роль, оскільки кожна країна-учасниця зобов'язана гарантувати, що усиновлення дійсно відповідатиме потребам та інтересам дитини.

Гаазька конвенція є іншим важливим документом, який регулює взаємини між державами у сфері міжнародного усиновлення. Осно-

вна мета цього документа – сприяння міжнародному співробітництву для запобігання зловживанням у процесі усиновлення та забезпечення, щоб цей процес був прозорим та законним. Гаазька конвенція визначає правила, що дозволяють країнам краще координувати свої дії, проводити ретельний контроль та обмін інформацією, щоб запобігати випадкам незаконного вивезення чи переміщення дітей.

На національному рівні правове регулювання міжнародного усиновлення в Україні базується на положеннях Сімейного кодексу України. Цей документ деталізує умови та вимоги до усиновлення дітей іноземними громадянами. Зокрема, Сімейний кодекс забезпечує, щоб процес усиновлення проходив відповідно до найкращих інтересів дитини та встановлює критерії для потенційних усиновлювачів, включаючи їхню репутацію, фінансове становище та відповідність моральним стандартам. Він також регулює обов'язки органів державної влади у процесі нагляду за усиновленням, включаючи проведення перевірок та забезпечення захисту прав дитини на кожному етапі.

Правове регулювання міжнародного усиновлення стикається з низкою серйозних викликів, що можуть мати прямий вплив на захист прав дитини. Одним із ключових аспектів є різниця у законодавствах країн, які залучені до цього процесу. Кожна держава встановлює свої правила та вимоги щодо усиновлення, і такі відмінності часто призводять до непорозумінь і правових колізій. Наприклад, в одній країні можуть існувати жорсткіші вимоги до майбутніх усиновлювачів, тоді як в іншій – ліберальніші. Така невідповідність створює плутанину, ускладнює процес усиновлення та підвищує ризики недотримання прав дитини.

Ще однією значною проблемою є недостатній контроль з боку держав над процесом міжнародного усиновлення, що може створити сприятливі умови для зловживань. Іноді брак належного моніторингу з боку відповідальних органів призводить до ризиків, пов'язаних із торгівлею дітьми, їхньою експлуатацією або незаконним переміщенням через кордон. Наприклад, у країнах із слабкими системами правової підтримки трапляються випадки підробки документів або уникнення необхідних перевірок, що наражає дітей на небезпеку.

Крім правових та адміністративних аспектів, важливим є також питання адаптації дитини до нових культурних умов. Часто діти, які усиновлюються іноземцями, переїжджають до країн з кардинально іншою культурою, мовою та соціальними нормами. Це може викли-

кати труднощі в адаптації та вплинути на психологічний стан дитини, особливо якщо відсутня належна підтримка з боку соціальних служб чи психологів. Інколи діти зіштовхуються з мовними бар'єрами, незрозумінням нових культурних норм або навіть дискримінацією, що може негативно позначитися на їхньому психічному благополуччі та соціальній інтеграції.

Успішне регулювання міжнародного усиновлення неможливе без активної участі держав і міжнародних організацій. Організації, такі як ЮНІСЕФ та Міжнародний комітет Червоного Хреста, працюють над забезпеченням прав дитини та контролем за процесом усиновлення. Важливим аспектом є також психологічна підтримка для дітей після усиновлення та нагляд за їх адаптацією. Держави повинні надавати підтримку усиновленим дітям, аби уникнути можливих психологічних та культурних труднощів. Розробка та реалізація успішних практик післяусиновного нагляду є критично важливими для забезпечення належного захисту дітей і дотримання їхніх прав.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конвенція ООН про права дитини (1989 р.) URL: <https://www.ohchr.org/uk/professionalinterest/pages/crc.aspx>
2. Гаазька конвенція про захист дітей та співробітництва у галузі міжнародного усиновлення (1993 р.) URL: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=69>
3. Сімейний кодекс України (2002 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справах, що стосуються усиновлення URL: <https://www.echr.coe.int/>.
5. Конвенція ООН про боротьбу з торгівлею дітьми та їхньою експлуатацією URL: <https://www.ohchr.org/uk/professionalinterest/pages/committeetotheeliminationofchildtrafficking.aspx>.
6. Інструкція щодо міжнародного усиновлення дітей в Україні URL: <https://www.msp.gov.ua>